

РЕЦЕНЗІЇ

DOI 10.31494/2412-933X-2018-1-5-214-215

Світлана Семенко,

кандидат філологічних наук, професор

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

ВІД ФОЛЬКЛОРУ ДО ЛІТЕРАТУРИ:

**рецензія на монографію Школи Валентини Миколаївни
“До прихованих джерел: фольклоризм творів українських
драматургів 20–30-х років ХХ століття” (Бердянськ, 2017, 367 с.)**

На сучасному етапі спостерігається тенденція до активізації міждисциплінарних досліджень. Перспективним видається вивчення фольклорно-літературних зв'язків, адже багатовікова традиція поєднує два словесні види мистецтва. Вагомими в цьому аспекті є розвідки Володимира Бойка, Олексія Гончара, Івана Денисюка, Олексі Мишанича, Володимира Погребенника, Ярослава Поліщука, Станіслав Росовецького, Миколи Сиваченка, Тетяни Шевчук, Юлії Шутенко, Жанни Янковської, Михайла Яценка та інших науковців, які стали теоретичною базою роботи Валентини Школи “До прихованих джерел: фольклоризм творів українських драматургів 20–30-х років ХХ століття”.

Актуальність теми монографічного дослідження полягає в тому, що вже його назва засвідчує нове прочитання мистецького спадку українських драматургів, адже фольклорні чи міфологічні елементи в художніх творах наявні очевидно чи приховано. Як слушно зазначає авторка, “звернення митців до фольклору має як свідомий, так і неусвідомлений характер” [с. 43].

У першому розділі монографії порушується низка проблем: осмислюються основні принципи взаємодії літератури та фольклору; обґрунтовується використання термінів “фольклоризм” та “фольклоризація”; систематизуються та ґрунтовно аналізуються розвідки з питань фольклоризму. Цей огляд інколи здається обтяжений інформацією – матеріалом про процеси фольклоризації, які не були предметом дослідження.

Особливий інтерес викликає другий розділ монографії – “Казковість – конструктивна складова поетики української драматургії 20–30-х рр. ХХ ст.”. У сюжетах проаналізованих творів авторка роботи виявила художню структуру (модель) казки, яка повторює будову ініціаційного міфу: початкова ситуація (лихо чи нестача), вихід з дому, перебування в чужому локусі, де герой мав пройти низку випробувань, зустріч із помічником, повернення додому в новому підвищеному статусі

(збагаченим певним знанням, умінням, майстерністю). Дослідниця зауважила, що будова п'єс митців нагадує казкові "ходи" – складаються з простих, складних чи складених структур.

Крізь призму фольклоризму Валентина Школа запропонувала нове прочитання творів українських драматургів зазначеного періоду: Миколи Куліша (цій постаті цілком слушно приділено найбільше уваги), Ярослава Галана, Івана Дніпровського, Олександра Довженка, Пилипа Капельгородського, Олександра Корнійчука, Івана Кочерги, Якова Мамонтова, Івана Микитенка, Євгена Плужника, Юрія Яновського та ін. Важливо, що до аналізу був залучений великий масив маловідомих творів – п'єс-агіток.

Третій розділ монографії присвячений вивченню обробок драматургами фольклорних творів. Авторка роботи зосереджує увагу на інтерпретації сюжетів народного епосу ("Дума про козака Голоту", "Козак нетяга Хвесько Ганжа Андибер", "Маруся Богуславка", "Ой Морозе, Морозенку...") Фаустом Лопатинським, Григором Лужницьким, Максимом Рильським, Михайлом Семенком. Також дослідниця аналізує версії образу народного визволителя, запропоновані Костем Буревієм, Савою Голованівським, Людмилою Старицькою-Черняхівською, Віталієм Товстоносом.

Робота чітко структурована, що зумовлено загальним задумом. Переконливими й аргументованими є висновки як до розділів монографії, так і загальні висновки.

Здійснена Валентиною Школою спроба на матеріалі творів українських драматургів 20–30-х років минулого століття осмислити літературний процес з позицій фольклоризму видалася успішною. Монографічне дослідження є новаторським і досить перспективним як для літературознавства, так і для фольклористики.